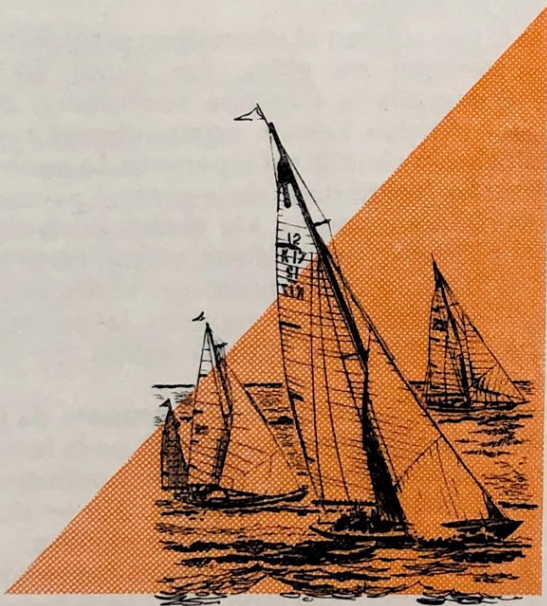

La Espero

SVENSKA ESPERANTOTIDNINGEN

Nro 3/1981 ★ 5 kr

Esperantoförbundet

Adress: EsperantoCentro,
Brunnsgatan 21, 111 38 Stockholm ★
Telefon: 08 - 11 74 34 ★

EsperantoCentro är öppet måndag
— torsdag kl. 17 — 19 ★ Postgiro:
20 12-3, Esperantoförbundet ★
Medlemsavgift: direktansluten
medlem 50 kr, ungdomsmedlem
under 26 år 25 kr, familjemedlem
(utan tidning) 15 kr ★
Prenumerationsavgift för *La Espero*
ingår i medlemsavgiften ★
Medlemmar under 30 år får
dessutom ungdomsförbundet SEJUs
blad *ktp*.

La Espero

Organ för Svenska
Esperantoförbundet ★ Adress:
EsperantoCentro, Brunnsgatan 21,
11138 Stockholm ★ Ansvarig
utgivare: Bertil Åkerberg ★
Redaktör: Franko Luin,
Myggdalsvägen 123, 135 42 Tyresö,
telefon hem 08-712 82 91 ★
Prenumeration: 40 kr per år,
postgiro 20 12-3,
Esperantoförbundet ★ Tidningen
utkommer med åtta nummer per år
★ Fotosats och tryck:
EsperantoCentro, Stockholm 1981

Esperantoförlaget

Postadress: Box 7502, 200 42 Malmö
★ Besöksadress: Mölllevångsgatan
20 B ★ Öppettider: 1 sept — 15 maj:
onsdagar kl. 10 — 11, torsdagar kl. 17
— 18 ★ Skriftliga beställningar
expedieras hela året, även under
sommaren ★ Telefon: 040-12 20 29
★ Postgiro: 578-5 ★ Expedition:
Wivi Nilsson ★ Styrelsens
ordförande: Åke Blomberg

HODIAŬ

Kaj subite esperanto fariĝas populara en la svedaj lernejoj

Neatendite kaj neplanite okazis, ke oni povas ĝoji pri pli ol cent da gelernejoj studentaj esperanton en siaj lernejoj. Konsiderinde pli ol cent, kaj tamen mankas kelkaj raportoj. Tio temas pri kursoj, kiuj okazis en la aŭtuno kaj okazas nun en la printempo. Oni ankaŭ scias, ke pliaj kursoj startos en la aŭtuno; la nombro da ili fakte fariĝas tiel granda, ke SEF devos prepari, plej taŭge kunlabore kun SIEF, la instruistoj, uzeblajn instruprogramojn.

La plej amasa aliĝo al lernejoj pri esperanto estas raportita el Årjäng — pri ĝi *La Espero* jam raportis. Sed pri pliaj kursoj oni raportas ankaŭ el aliaj lokoj de la lando. El Lidingö eĉ venas raporto pri fondo de la unua sveda *Kastora klubo*, tio estas klubo de lernejoj, kiuj uzas esperanton! Kastoraj kluboj ekzistas en multaj landoj kaj estas parto de internacia esperanto-organizo de lernejoj.

Al kio oni ŝuldas ĉi tiun subitan ekinteresiĝon pri esperanto? Simpla respondo verŝajne ne eblas, ĉar pluraj faktoroj kunludis. Por Årjäng gravis la siatempa konferenco de la Freinet-movado, kiu aktivigis kelkajn esperantistojn kaj igis kelkajn novajn instruistojn okupiĝi pri esperanto. La pasintjara Universala Kongreso kaj la raportado de la gazetoj, ne malplej de la junulara revuo *Kamratposten*, kiu skribis pri la infana kongreseto kaj pri esperanto sur du plenaj paĝoj, certe havis multan signifon. La broŝuro de la poŝto pri korespondado ankaŭ iom helpis (la ĉijara eldono represas la pasintjaran artikolon). Sed plej multe certe signifis agado de kelkaj instruistoj en siaj lernejoj.

Aldoniĝis al la maljuna "gvardio" de SIEF grupeto da junaj instruistoj, kiuj utiligis la eblecojn, kiuj ekzistas en la lernejoj, aldoni neordinaran studobjekton. En aliaj lokoj neinstruistoj surpreris la rolon de instruistoj lernejoj. Kiel ajn — tio kio gravas estas la rezulto. Kaj ĝi estas senrezerve pozitiva.

Ĉu la kreskanta aktiveco en la lernejoj estas hazardaĵo aŭ komenco de nova laborkampo, pli kaj pli vasta? Ni ĉiuj esperas, ke temas pri la dua kazo. Cent aŭ pli da lernejoj, kiuj lernas esperanton estas pozitiva informo, sed mil aŭ pli, kio estas la kazo de multaj landoj, estus informo, kiu povus doni grandan puŝon al ni. Ni esperu, ke ni survojas al tio kaj klopodu rapidigi la ritmon.

En *Hodiaŭ* de *La Espero* nro 1/81 mi skribis, ke ni dum 1981 unuavice turnu nin al gejunuloj. Mi tiam ankoraŭ ne sciis, kigrade ĉi tiu jaro jam estas turniĝado al gejunuloj kaj kigrade la gejunuloj aliĝadas al SEF. 30% de ĉiuj, kiuj membriĝis kiel novaj membroj dum 1981 estas gejunuloj.

Kelkaj kluboj kaj kelkaj unuopuloj eklaboris en la lernejoj — kaj tio tuj donis rezulton. Pli da kluboj kaj unuopuloj planas fari tion. "Ni turnu nin al tiuj, kiuj ankoraŭ ne estas 20-jaraj", mi skribis antaŭ nur du monatoj. Kaj mi ripetas: "Ni faru tion ne en organizita kampanjo, sed individue, persone, tiel kiel ni plej bone kapablas. Kaj ni kapablas! La lernejoj estas pretaj akcepti nin, la gejunuloj komprenas niajn argumentojn." Tiuj, kiuj komencis, scias, ke tio vere donas rezultojn. **Franko Luin**

INNEHÅLL/ENHAVO

- 42/Hodiaŭ: Kaj subite
esperanto fariĝas populara en la
svedaj lernejoj
43/1980: Inte bara en
esperantokongress
44/Motioner: från ålders- till
stadgeändring
45/Esperantonytt
46/Babels torn
47/TEMO: Somero
47/Logas al aktivado en la libera
aero
48/Trapasu someron en
esperanto-rondo
50/Ekipaĵo por migrantoj:
praktika kaj malpeza
51/Marjorie Boulton: Ne nur
leteroj de plum-amikoj (3)
54/JES&NE
55/Persone: Ankaŭ poŝtmarko
signifas multon
56/Tabulo

1980: Inte bara en esperantokongress

Esperantoförbundets medlemmar kommer vid jubileumskongressen i Malmö att ta ställning till styrelsens verksamhetsberättelse för 1980. Berättelsen, som finns skriven på esperanto, tar på ett tiotal sidor upp de viktigaste händelserna i fjolårets esperanto-Sverige. Det mesta har redan stått i någon form i *La Espero*, men det skadar inte att upprepa det.

Styrelsen har försökt att förbättra kontakterna med klubbarna och enskilda medlemmar genom att dela Sverige i fyra regioner med en ansvarig för varje region. Denna regionsindelning har lett bl till två veckoslutskurser, en i Kramfors och en i Västerås.

1416 medlemmar blev registrerade under 1980, av dem 10% som medlemmar i SEJU. Antalet är avsevärt lägre än tidigare år och verksamhetsberättelsen ger inget svar varför det är så. Däremot får man veta, att man fått 130 nya medlemmar under årets första kvartal (1981) och att 30% av dessa kom med i SEJU.

Ekonomi är, trots nya, dyrare lokaler i centrala Stockholm och trots hyrköp av en tryckpress, relativt god, tack vare medlemmarnas gåvor. Man får veta, att insamlingen för EsperantoCentro inbringade 47 000 kronor.

Den nya lokalen på Brunnsgratan, som är 50% större än lokalen på Hägervägen, upplevs som för liten, på grund av ökande arbetsuppgifter.

Årskongressen i Hallsberg gav mera än vad man hoppades av den (arbetet för den internationella kongressen tog alla krafter i anspråk, eller nästan alla).

La Espero hade lite problem med utgivningstakten under 1980, men det har alla medlemmar märkt själva. Redaktör för tidningen var Franko Luin.

Esperantonytt kom ut fyra gånger under året, redigerat av Sten Öfors, som haft hand om informationsbladet under nästan tjugo år.

Förra årets informationsarbete blev utomordentligt lyckat. Dels blev esperanto omtalat i press, radio och teve i en omfattning som aldrig förr, dels blev Esperantoförbundet som en följd av detta hårt belastat med arbete att skicka informationsmaterial till alla som vill komma i kontakt med esperanto. De flesta broschyrerna tog slut under hösten.

Även på utbildningsfronten kunde man konstatera ett stegrande intresse, både inom klubbarna och skolorna. Från Hallsberg, Gislaved, Nynäshamn, Virserum och Årjäng rapporterar man om kurser inom skolor.

Anledning till allt detta var den 65:e internationella esperantokongress, som ägde rum i Stockholm. 1800 deltagare, en mängd olika arrangemang, en välregistrerad informationstjänst — allt detta gav stoff åt tidningar och radio att skriva om det internationella språket i en större omfattning än tidigare.

Motioner: från ålders- till stadgeändring

Årets motionshäfte innehåller åtta motioner att behandlas vid årskongressen i Malmö. En av motionerna är från styrelsen och går ut på att sänka åldersgränsen för ungdomsmedlemmar till 20 år, med motivering, att 18 år är myndighetsålder för en svensk medborgare och att man har vuxenlön normalt från 19 års ålder.

Annars har styrelsemedlemmar presterat två andra motioner. Den ena är från Ulla Luin, som tänker lämna styrelseuppdraget i år. Hon tar i sin motion upp styrelsens beslut att lägga ner *Esperantonytt* och ersätta det med någon eller några nummer av *La Espero* kompletterade med följebrev. *Esperantonytt* upphör inte helt; det återfinns som rubrik i *La Espero*. Ulla Luin anser, att riksdagsmän och andra med denna lösning får fylligare information om esperanto, men att det saknas ett motsvarande alternativ för esperantoföreningar som prenumererar på *Esperantonytt* för egen distribution.

Motionen går ut på att få ett "abonnemangssystem" för de särskilda nummer av *La Espero*, dels att få klubbarna medvetna om problemen vid förändringen. Styrelsen tycks stödja förslaget om ett "abonnemangssystem".

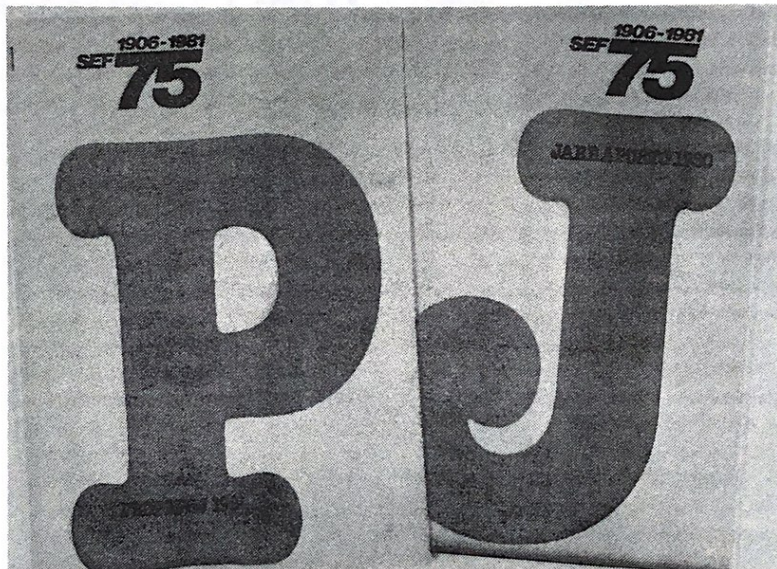
Malmö Esperantoförening saknar en fickalmanacka med reklamtext för esperanto, som skulle göra användaren under ett helt år påmind om esperanto. Det tycks också styrelsen göra, eftersom den föreslår bifall till motionen.

Falköpings Esperantoklubb vill att alla som tjänstgör vid gränser och på flygplatser ska kunna esperanto och att SEF uppmanar UEA att göra något åt detta.

Styrelsen är med på idén, men tycker att UEAs kommission för turism har ögonen öppna på problemet och behöver inte uppmanas särskilt.

Kungälv's Esperantoklubb har läst *La Espero* och tycker att

deklarationen tagen vid en konferens om turism i Manilla på Filipinerna är av sådan vikt, att styrelsen bör göra något åt den, t ex skicka ett brev till alla turistorganisationer i Stockholm och genom klubbar till liknande organisationer i andra städer. Detta brev bör leda till ett personligt besök.

SEF har, säger styrelsen, fått samma uppmaning från UEA och tänker göra något; man har bl a uppmanat "informationsutskottet" att förbereda en broschyr om denna deklaration.

Kramfors och Sundsvalls esperantoföreningar föreslår i en gemensam motion att SEF lämnar ekonomiskt bidrag till en radiokurs som kommer att sändas i närradion.

Esperantoföreningarna i Kramfors och Sundsvall är villiga att bidra med en tredjedel var av kostnaderna (200 kr var) och vill att SEF bidrar med den resterande tredjedelen. Det tycker styrelsen är rimligt och föreslår bifall till motionen.

Günther Schaedel från Malmö har inkommit med två motioner. I den första föreslår han att SEFs räkenskaper publiceras i *La Espero* efter behandlingen på årskongressen, dels att man lämnar kontinuerlig information

om de olika fonderna som SEF förfogar över.

Styrelsen svarar, att det är angeläget att publicera givarnamn till olika insamlingar, för att medlemmarna skall kunna se att andra medlemmar, som de känner och respekterar, anser föreningen värd att stödjas ekonomiskt. Å andra sidan finns det många som inte vill se sitt namn i tryck. Därför följer styrelsen linjen att bidrag till **Klubo Cent** publiceras, liksom andra större gåvor, om inte givaren uttryckligen vill vara anonym. Däremot går andra bidrag och gåvor in i den löpande verksamheten.

SEF har i praktiken inga fonder. Den tidigare informationsfonden är numera bara ett "informationskonto", dit större gåvor bokförs och på sätt och vis, fonderas. Förbundets räkenskaper och kontoställning publiceras i årsberättelsen, som alla klubbar och ombud får och som dessutom delas ut vid årsmötet. Medlemstidningen kan användas till mer allmängiltigt material, anser styrelsen.

Günther Schaedels andra motion handlar om stadgar. Han föreslår en revision. Han pekar på några punkter, som behöver ändras: den ena är de direktanslutna medlemmarnas representation, en annan är styrelsemedlemmarnas rösträtt vid årsmötet, den tredje styrelsens rätt att utesluta medlemmar.

Styrelsens svar är att man antagit de nu gällande stadgarna 1976 och kan gott vänta några år till innan man ser dem över igen.

Unescochef tar emot UEA

Den 17 mars i år tog Unescos generaldirektör Amadou Mahtar M'Bow emot en delegation från det internationella esperantoförbundet UEA. Vid besöket fick M'Bow i gåva en samling böcker som kommit till som esperantorörelsens bidrag till förståelse av västliga och östliga kulturer. Samlingen imponerade på generaldirektören, som uttryckte en önskan att en liknande satsning kom till stånd, som belyste de sydliga och nordliga kulturerna.

Samarbetet mellan Unesco och UEA har under senare år fördjupats, särskilt efter M'Bows besök på esperantisternas internationella kongress i Reykjavik 1977.

Vid en fråga hur man ska kunna föra fram språkfrågorna inom Unesco var M'Bows råd, att UEA tar upp dessa frågor inom den ständiga kommitté av icke-statliga organisationer, inom vilken UEA leder just arbetsgruppen om kommunikation. Det visade sig, att generaldirektören var väl informerad om dess arbete, som han betraktade som mycket värdefullt.

En annan av frågorna rörde vid esperantos hundraårsjubileum 1987. M'Bow ville gärna ha en minneshögtidlighet inom Unesco och lovade att själv närvara vid den.

Ljusare i Mongoliet

UEAs generalsekreterare Flóra Szabó-Felsö (från Ungern) tog i samband med en resa till Kina och den kinesiska esperantoororganisationen även kontakt med esperantister i Mongoliet. Antalet esperantister var litet och de hade få kontakter med omvärldens esperantister. Däremot var utsikterna för framtiden ljusare, eftersom både en lärobok i esperanto och en stor ordbok är planerade att komma ut.

Talmannen följer med intresse

Riksdagens talman, Ingemund Bengtsson, fortsätter att med intresse följa arbetet för esperanto. Inför årets jubileumskongress i Malmö, där både Svenska Esperantoförbundet och Malmö Esperantoförening kommer att fira 75 år, kom talman Bengtsson med följande uttalande:

"Det är glädjande att se att esperantointresset i Sverige blivit större sedan förra året. I våra dagar måste vi slå vakt om allt som kan bidra till ökad förståelse mellan folken, och ett gemensamt språk är utan tvekan en fredsfaktor. Många språkgrupper kräver att få komma med i de internationella sammanhangen. Det vore väldigt fint om esperanto kunde vara ett hjälpspråk i hela världen, så att alla kunde tala det förutom sitt eget modersmål."

Ingemund Bengtsson var beskyddare för den internationella esperantokongressen i Stockholm 1980, som han invigde med ett tal på esperanto.

En aktiv teatergrupp

Teatergrupper med program på esperanto på programmet, har väl alltid funnits. Bestående av amatörer eller yrkesskådespelare ägnar de sig åt att på sitt sätt berika esperantokulturen.

Till de mest aktiva grupperna just nu räknas TESPAs från Paris, som även ger ut en teatertidskrift, *Kulisoj internaciaj*, och ger ut 'sina' pjäser i bokform.

Smått och gott

Jugoslavien. Det är känt att Jugoslavien förra president Tito talade esperanto. Men även hans efterföljare Lazar Kolisevski, den nuvarande presidenten, talar esperanto bra och var tidigare aktiv medlem av esperantoföreningen i Belgien.

Storbritannien. Den parlamentariska gruppen i Storbritannien, som stöder esperanto, räknar numera 116 parlamentsledamöter som medlemmar.

Unesco. Unescos tidskrift "Babel" har nyligen haft en lång artikel av Vilmos Bencsik om esperantos funktion som brospråk mellan europeiska och asiatiska kulturer.

Schweiz. Internationella radioutsändningar från Schweiz kommer också på esperanto. I en snygg broschyr presenterar *Svisa Radio Internacia* sin esperantoredaktion, men också i några artiklar lite av Schweiz' kulturliv: dess böcker, tidningar och radio.

Ungern. Internationella Esperantoförbundet UEA har invigt sitt fjärde kontor i Budapest. Detta kontor kommer, enligt avtal med ungerska esperantoförbundet som är medintressent i det, huvudsakligen att handha frågor om utgivning av vetenskaplig litteratur, ett verksamhetsområde som varit lite åsidosatt. I Budapest finns redan en stor grupp esperantister-vetenskapsmän som kommer att knytas till verksamheten.

Kuba. Kubas esperantoförbund är bara två år gammalt, men räknar redan 1400 medlemmar. Kurser, med ibland flera hundra deltagare, pågår över hela landet.

Iran. Några tiotal officerare från flygvapnet utgör den nyaste esperantokursen i Teheran, vid sidan av alla andra kurser.

BABELS TORN

En liten omväg

Två amerikanskor med vänner i Viken kom totalt vilse häromdagen. De kom från Frankfurt, åkte över Sundet och skulle vidare till Viken strax söder om Helsingborg. Men någonstans gick det snett. På färjestationen i Helsingborg skickades de amerikanska damerna till tåget och där visades damerna av en vänlig – men måhända något dåligt språkbegåvad – själ upp på tåget till Göteborg när de frågade efter Viken. I Göteborg tvingades amerikanskorna övernatta och dagen därpå blev det ny tågresa. Till – Hässleholm! Från Hässleholm fick man på grund av spårfel åka landsvägsbuss till Viken.

18 timmar (!) efter starten från Helsingborg kunde de långväga gästerna knacka på hos Jönssons i Viken

EG botar skogen

Från NAn:s korresp. ledamot BONN i april.

EG – den Europeiska gemenskapen med högkvarter i Bryssel – är på sikt ett hot mot världens skogar.

Det påstår den irländske Europaparlamentsledamoten Richie Ryan, som kräver att hans kolleger ska fatta sig kort när de skriver sina rapporter.

Han här räknat ut att ett rapportutkast på 50 sidor efter att ha översatts till de övriga sex officiella språken egentligen omfattar 350 sidor.

Av varje tjänsteskrivelse skall förfärdigas mellan 500 och 2 250 exemplar på de sju språken och då är man uppe i 400 000 sidor.

Sen är det dags för ändringsförslag och dess översättningar.

Det blir ofta en miljon trycksidor för varje rapport, säger Ryan. Per år blir det 100 miljoner trycksidor.

Det är 500 ton papper och med omslagspapper, kladdpapper och kuvert förbrukar EG-sekretariatet 570 ton per år.

570 ton papper motsvarar 700 fullvuxna träd.

Europaparlamentet har 434 ledamöter som alltså förbrukar 1,6 träd per år och man/kvinna.

Ryan tycks mena att man kanske kunde använda träden bättre.

Ätminstone kunde man skriva kortare.

Kanske bara ett träd per ledamot och år?

En fråga: Hur många tunnland skog gör svenska riksdagen av med?

Den 30/4 1981.

Arbetet, Malmö.

Varför använder vi inte svenska när vi skriver och pratar om datorer och kringutrustning? I annonser kan man se: "Ny diskutrustning". Va, är det en bänkmodell eller en golvmodell tänker man, och varför annonsera i en datortidning? Nej, de menar förstås att de har ett nytt skivminne att presentera.

Det finns vanliga ord. Vi har en del svenska ord som går bra att använda då vi talar och skriver dataord. SIS handbok 142 Dataordboken hjälper oss ganska långt. Problemet är ju att nästan alla termer kommer från den anglo-saxiska språkvärlden. Vi har t ex disk = skiva, unit = enhet. Det ger oss alltså disk unit = skivenhet. Eller ligh = ljus, pen = penna, ger light pen = ljuspenna. Ljuspenna har vi väl alla accepterat. Varför då inte skivenhet? Till en del engelska ord har vi fått svenska översättningar som vi gärna använder. Till en del andra ord är det visst omöjligt att få ett svenskt ord accepterat. Varför är det så?

Mikrodatorn 3/81

Logas al aktivado en la libera aero

Somero — libertempo — turismo: jen vortotriopo, kiu apartenas kune. Pli ol iu ajn alia jarsezono somero estas komprenata kiel la jarsezono, dum kiu ni faru ĉiujn agrablaĵojn, kiujn ni ne povis fari dum la aliaj sezonoj. Kaj ne estas strange, ke estas tiel. Varmo kaj suno logas al forĵeto de ĉiuj varmigaj vestaĵoj, al restado ekstere, al migrado al diversaj lokoj.

Somero ankaŭ estas la jarsezono, dum kiu la esperantistoj forlasas la kursejojn kaj klubejojn kaj ekvojaĝas al aranĝoj, kien ankaŭ alilandaj esperantistoj trovas la vojon: al kongresoj, kampadejoj, libertempaj semajnoj, someraj kursoj en internacia medio. Per tia vojaĝado kreskas la kontaktoreto de la esperantistoj, ilia lingvokono, ilia kompreno de alilandaj kulturoj.

Ĉi tiu paĝo kaj la sekvantaj temas pri somero; du el ili pri someraj aranĝoj speciale por esperantistoj.

TURISMO HAVAS MULTAJN ASPEKTOJN

Ekonomio, aĝo, specialaj intereso, loĝloko ktp ktp, estas faktoroj, kiuj influas la elekton de turisma agado. Por multaj somero kaj turismo signifas trankvilan eble iom primitivan restadon en sia somerdometo, ĝardenumado kaj banado en plej proksima lago. Eble senpretenda, sed certe agrabla. Aliaj elektas kiel celon de sia libertempado krosadon sur ŝipo aŭ flugan vojaĝon al ekzotika celo. Ankoraŭ aliajn logas migrado en la montaro aŭ tra la arbaroj mezsvedaj.

Por iuj somero estas aŭtado tien kaj reen tra Svedio, eble tra

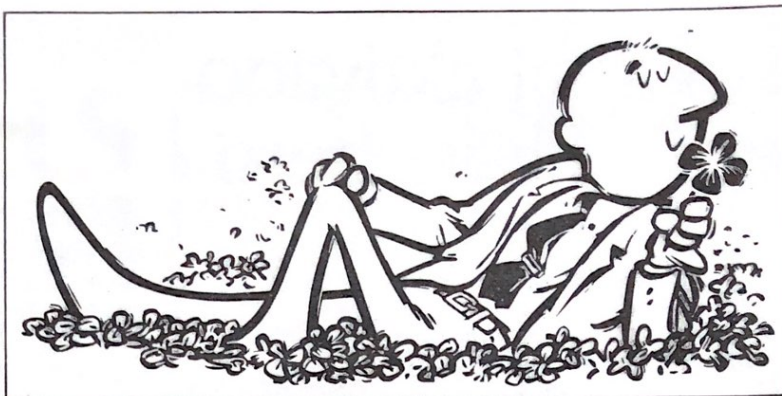
Eŭropo, vizitado de ĉiuj parencoj kaj konatoj — kaj kial ne? Eble deponi longe oni ne renkontiĝis. Por aliaj la silenta antaŭeniĝo perbicikla estas idealo. Kaj la nombro de tiuj, kiuj uzas propran aŭ luatan biciklon por moviĝi tra la mondo (malgranda aŭ granda) daŭre kreskas.

ĈIU AGADO HAVAS PROPRAJN POSTULOJN

Kian ajn agadon turisman oni preferas aŭ elektas pro ekonomiaj kaŭzoj, ĝi havas specialajn postulojn pri ekipado. Oni devas ĉiakaze ion kunporti kun si, eĉ por la plej simpla ekskurso. Valizo taŭgas por tiuj, kiuj vojaĝas per komforta veturilo (trajno, aviadilo, aŭto, ŝipo), dorsosako por tiuj, kiuj migras, ĉu piede, ĉu trajne. Oni ne volonte venas al hotelo kun dorsosako, sed ankaŭ vojaĝado kun valizo kaj tranoktado en junulargastejo ne tre kongruas.

Formiĝis iaj stiloj de vojaĝado, kun propraj reguloj pri kio taŭgas kaj kio maltaŭgas. Trajno — dorsosako — junulargastejo aŭ tendumejo estas la junulara kampo. Malofte oni trovas pliaĝulojn en tiu kombino. Aviadilaj grupvojaĝoj, plej ofte per ĉartitaj maŝinoj, estas plej ŝatataj de tiuj, kiuj jam establis familion, do grandparte mezaĝuloj, sed kompreneble ne nur ili. Sed malofte ili allogas gejunulojn sub dudek.

Veturado per propra aŭtomobilo kaj loĝado en kampejo, en granda tendo aŭ en ruldomo, estas ŝatata de familioj kun infanoj, plej ofte relative junaj familioj. En samaj kampejoj oni povas trovi tute malaltajn tendojn: ilin plenigas homoj pli junaj; kelkfoje finiĝantaj la lernejon, alifoje establintaj familiojn.

Trapasu someron en esperanto-rondo

Esperantoturismo estas esprimo, kiun esperantistoj pli kaj pli ofte uzas. Temas pri kongresoj, kursoaranĝoj, renkontiĝoj, kiuj pli kaj pli floras en la esperanto-mondo. Du la tuta jaro io ie okazas, sed kompreneble la aranĝoj koncentriĝas al la somero, kiam la homoj libertempas kaj, pli ka pli ofte, libertempas ĝuste en rondo esperantista. Ĉi sube ni publikigas kalendaron de aranĝoj, kiuj okazos dum la someraj monatoj junio, julio kaj aŭgusto. Ni prenas ĝin el revuo *esperanto* de UEA. Unue vi trovas la nomon de la aranĝo, kion sekvas, parenteze, la adreso ĉe kiu vi povas ricevi pli da informoj. La jarkongreso de SEF, jubilea, ne troviĝas en la listo, ĉar ni abunde skribis pri ĝi en la antaŭaj numeroj de *La Espero*.

Junio

- ★02 — 07: 6-a Esperanto-renkontiĝo, Bydgoszcz, Pollando (PEA, str. M. Skłodowskiej-Curie 10, PL 85-094 Bydgoszcz)
- ★04 — 06: Junulara renkontiĝo, Szombately, Hungario (JK de HEA, pf 193, H-1368 Budapeŝto)
- ★05 — 08: Frenzejaj tagoj de Perpignan, Francio (JEFO, 4 bis, rue de la Cerisaie, F-75004 Paris)

- ★05 — 08: Komuna renkontiĝo de FLEJA/GEJ, Hoher Knüll, FR Germanio (T. Bormann, Schärstr. 26, D-2050 Hamburg 80)
- ★06 — 09: 73a Franca Esperanto-kongreso, Perpignan, Francio (Espjvanto, 72 ave. Général De Gaulle, F-66000 Perpignan)
- ★06 — 13: Migradtagoj, Edlach-Reichenau, Aŭstrio (M. Finkenzeller, Troststr. 27/2, A-1100 Wien)
- ★07 — 09: 47a Norvega Esperanto-kongreso, Oppdal, Norvegio (NEL, Boks 942 Sentrum, Oslo 1)
- ★11 — 17: Esperantosemajno en Laponio, Ylitornio, Finnlando (Internacia Studcentro, SF-17300 Vääksy)
- ★13 — 16: Pupteatra Internacia Festivalo, Tromsø, Norvegio (IKS, Amruŝeva 5/1, YU-41000 Zagreb, Jugoslavio)
- ★16 — 30: Somera Esperanto-lernejo, Wladislawowo, Pollando (PEA, adreso Bydgoszcz, vidu supre)
- ★22 — 28: Mezlerneja ripoztendaro, Balaton, Hungario (JK de HEA, Pf 193, H-1368 Budapeŝto)
- ★26 — 28: 23a Kongreso de Kanada Esperanto-asocio, Montréal, Kanado (M. Labelle, 10617 Oscar, Montréal, Québec, H1H 5J8)
- ★28 — 4a de julio: 3a kongreso de Ligo de samseksamaj geesperantistoj, Ottawa, Kanado (R. Ogram, 100 Crear Ave., Ottawa K1Z 7P2)
- ★29 — 3a de julio: Somero de Jyväskylä, Finnlando (T. Tynnelä, Taidepolku 6J, SF-40720 Jyväskylä)

★29 — 17a de julio: trnivela esperanto-kursaro, San Francisco, Usono (ELNA, P.O. Box 1129, El Cerrito, CA 94530)

Julio

- ★Julio: 14a pionira tendaro, Zánka, Hungario (HEA, Pf 2, H-7601 Pécs)
- ★01 — 10: Internacia junpionira tendaro, Szentendre, Hungario (HEA, Somogyi-Bacsó part 17, H-2000 Szentendre)
- ★01 — 12: Junulara esperantoferiado, Szczecin, Pollando ("Gromada", Pl. Lotników 7, PL 70-414 Szczecin)

- ★01 — 1a de aŭgusto: aŭtobusa vojaĝo tra Eŭropo (E-Centro Århus, Banegårdsgade 19, DK-8000 Århus, Danlando)
- ★02 — 2a de septembro: Kulturaj aranĝoj de Grésillon, Baugé, Francio (Esperantista Kulturdomo Grésillon, F-49150 Baugé)
- ★03 — 12 Somera esperanto-lernejo, Kotor Varoŝ, Jugoslavio (Esperanto, V. Pelagića 8/1, YU-71000 Sarajevo)
- ★05 — 11: 19a somera esperanto-universitato, Gyula, Hungario (SEJ, 48-as u. 11, H-5700 Gyula)

★05—19: 5a sesio de Someraj universitataj kursoj, Liège, Belgio (SUK, Boite postale 9, B-liège X)

★05—15a de aŭgusto: Somera esperanto-tendaro, Lančov, Ĉeĥoslovakio (Esperantoklubo, CS-67401 Třebíč)

★10—17: 37a Internacia junulara kongreso, Oaxtepec, Meksikio (IJK, Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, Nederlando)

★11—18: Esperantista feriosemajno, Immenstadt, FR Germanio (BEL, Seitzstr. 14, D-8900 Augsburg)

★11—21: Konferenco de ILEI, Gödöllő, Hungario (HEA, Pf 193, H-1368 Budapest)

★11—24: Somera esperanto-lernejo, Dedinky-Mlynky, Ĉeĥoslovakio (Esperantoklubo, Dom Umenia, CS-04123 Košice)

★13—31: 2a junulara E-laborbrigado, Bialystok, Pollando (PEA, Skrytka 67, PL 15-950 Bialystok)

★14—28: Esperanto-ĵamboreo, Siewierz, Pollando (Komenda Hufca Beskidzkiego ZHP, str. Chopin 3, PL 43-300 Bielsko-Biala)

★14—6a de aŭgusto: Junulara renkontiĝo, Balta maro, Pollando (Junulara E-grupo, pk 80, PL 90-955 Łódź)

★15—19: Medicina esperanto-konferenco, Ruse, Bulgario (d-ro I. Ferenczy, Pf 143, H-9002 Győr, Hungario)

★17—30: Internacia infana E-vilaĝo, Funka, Pollando (PEA, str. M. Skłodowskiej-Curie 10, PL 85-094 Bydgoszcz)

★18—24: Internacia kultura semajno, Stykkishólmur, Islando (IEA, Pósthólf 1081, Reykjavík)

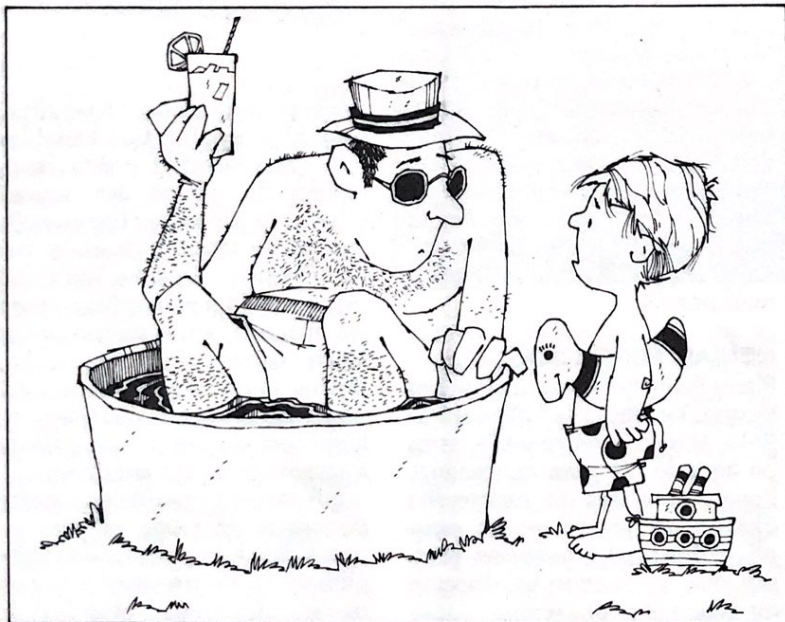
★20—29: 14a internacia renkontiĝo naturamika, Abaliget, Hungario (HEA, Pf 2, H-7601 Pécs)

★24—30: Slovaka paradizo, Ĉeĥoslovakio (P. Pavúk Konrádova 6/8, CS-05201 Spišská Nová Ves)

★25—1a de aŭgusto: 66a Universala kongreso de esperanto, Brasilia, Brazilo

★25—1a de aŭgusto: Ekumena kongreso de IKUE kaj KELI, Zwolle, Nederlando (L. Hordijk, Van Hogendorpplaan 4, NL-3135 CD Vlaarding-en)

★16—26: ICEM-renkontiĝo, Vaison la Romaine, Francio (ICEM-Esperanto, Saint-Puy, F-32310 Valence/Baise)

★16—30a de aŭgusto: Somera esperanto-lernejo, Gdańsk, Pollando (PEA, str. M. Skłodowskiej-Curie 10, PL 85-094 Bydgoszcz)

★17—21: 29a Kongreso de ELNA, New York, Usono (ELNA, P.O. Box 1129, El Cerrito, CA 94530)

★17—22: 41a Hispana kongreso de esperanto, Murcia, Hispanio (Esperanto, Apartado de correos 3074, Murcia)

★27—9a de aŭgusto: Skolta tendaro, Graz, Aŭstrio (SEL, Postbus 433, NL-1500 EK Zaandam, Nederlando)

★31—10a de aŭgusto: renkontiĝo por E-parolantaj infanoj, Balatonfüred, Hungario (E. Csiszar, Kulich Gyula u. 25.V.16, H-8100 Várpalota)

Aŭgusto

Aŭgusto: skolta tendaro, Kurszwica, Pollando (P. Skrzypczak, ul. Grunwaldzka 35 B/4, PL 60-781 Poznań)

★01—08: 49a internacia kongreso

de blindaj esperantistoj, Zagreb Jugoslavio (Esperanto, Draškovićevo 80, YU-41000 Zagreb)

★01—08: 54a SAT-kongreso, Basel Svislando (E. Döring, Pf 225, CH-4002 Basel)

★02—13: somera esperanto-lernejo, Eger, Hungario (Heves, P. 105, H-3301 Eger)

★06—16: 2a studenta E-renkontiĝo Toruń, Pollando (SKNE, RU SZSF UMK, Moniuszki 16/20, PL 87-100 Toruń)

★10—16: 1a franc-germana junulara E-semajno, Dümmerlohausen, FR Germanio (U. Felhölter, Hiärm-Grube 0 Str. 23, D-4500 Osnabrück)

★13—16: 13a Friska lernejo de esperanto, Makino, Japanio (KLEG, Sone Higasi 1-11-46-204, Toyonaka Osaka, 561)

★15—18: 3a seminario pri esperanto en scienco kaj tekniko, Žilina, Ĉeĥoslovakio (L. Hanzel, Hliny 406A, CS-01001 Žilina)

★15—23: 3a renkontiĝo de E-familioj, Žilina, Ĉeĥoslovakio (E. Csiszar, Kulich Gyula u. 25.V.16, H-8100 Várpalota, Hungario)

★22—29: familia tendaro, Thomsdorf, GDR (W. Pfenning, Leibnizstr. 5/67, DDR-2000 Neubrandenburg).

Jen kelkaj someraj aranĝoj. Ii certe ne estas ĉiuj, kiuj okazos dum tiuj tri monatoj. Manka grandparte la aranĝoj ekstereŭropaj kaj ĉiuj aranĝoj, kiuj ne estis raportitaj je la redaktotempo. Sed ĉi tiu listo tutcerte sufiĉas por vi.

alkutimiĝo al la postuloj de migrado. Oni nepre utiligu la eblecojn antaŭ pli longa migrado, speciale se ĝi okazos en pli malfacila regiono, ekzemple montaro.

Jam dutaga migrado obligas la postulojn. Necesos, unue, ke vi havu dorsosakon. En ĝi vi havu kelkajn kromajn vestaĵojn, kiujn vi povos surmeti anstataŭ la portataj. Pli longdaŭra migrado signifas pli da riskoj pli pluvoj, ŝvitiĝoj, vundiĝoj, disŝiroj de vestaĵoj.

Ekipaĵo por migrantoj: praktika kaj malpeza

Migrado fariĝas pli kaj pli populara agado dum la somero. Al la migrado en la montaro, kiu postulas de la migranto bonan fizikan staton, eltenemon kaj jaman kutimiĝon al la iom primitiva vivo de migranto, aldoniĝis migrovoj regionaj aŭ plurregionaj sur la ebenaj partoj de Svedio. Tiuj migrovoj povas esti dividataj en mallongajn etapojn, kiujn oni povas laŭiri dum semajnfinoj kaj ofte interrompi. Ili laŭiras la kulturpejzaĝon, trairas vilaĝojn kun aŭtobusaj ligoj kaj ĉirkaŭiras la pli grandajn urbojn. Ofte ili kondukas de unu libertempejo al alia, kie la migranto povas tranokti, ofte manĝi kaj preskaŭ ĉiam refreŝigi sin per duŝo.

La regionaj migrovoj estas troveblaj en tuta Svedio, de Skanio (*Skåneleden* inter Sölvesborg kaj Torekov, 220 km) ĝis la pli postulemaj migrovoj de la nordsvedaj sovaĝejoj.

BONA STATO KAJ TAUGA EKIPAĴO

Por unutaga promeno laŭ ebena migrado proksime de la loĝloko ne estas bezonataj speciale bona fizika stato kaj taŭga ekipaĵaro. Fortikaj ŝuoj (aŭ botoj, se pluis nelonge antaŭe), maldelikataj vestaĵoj, eble simpla pluvvestaĵo. Kelkaj pretaj buterpanoj en la saketo alportata kaj kelkaj malsoifigaj fruktoj eble estas ĉio kroma, kion vi bezonas.

Tiaj 'promenoj' tre taŭgas por plifortigo de la fizika stato kaj

Vi bezonos pli da manĝaĵoj, krom se vi planis halton ĉe turisma aŭ liberaera stacio, kie vi povas aĉeti tion, kion vi bezonas.

Se vi tranoktos liberaere, vi bezonos tendon, dormosakon kaj ekipaĵon por prepari iom da varma manĝo. La ĉi-lastata ne estas nepre necesa, se la migrado estas tiel mallongdaŭra.

Metu la tutan ekipaĵaron sur pesilon kaj vi tuj rimarkos, ke temas pri konsiderinda kvanto da kilogramoj. Do gravas, kiam vi devos porti ĉion mem sur via dorso, ke nur la absolute necesaj objektoj kaj vestaĵoj sekvu vin. Kaj gravas, ke ili havu la minimuman pezon.

NENIAM MIGRU SOLA

Planu ĉiam, ke vi migru almenaŭ duope. Tio havas kelkajn avantaĝojn. Unue, kompreneble, estas pli agrable migri en akompano. Povas kiam ajn io neatendita okazi. Due, via dorsosako estos pli malpeza. Vi bezonos porti nur duonan tendon kaj duonan de kelkaj aliaj objektoj.

MULTAJ POSTULOJ JE LA MIGRANTO

Se vi planas migradon unu aŭ du semajnan, aŭ eble eĉ pli longan, tre gravas la preparoj kaj la ekipaĵaro, kiun vi kunportos. Fakte, neglektemo je iu detalo, maltaŭga elekto aŭ forgeso de detaleta povas igi migradon, kiu laŭ ĉiuj cirkonstancoj povus esti travivaĵo memorinda, al travivaĵo memorata, jes, sed

prefere forgesinda. Maltaŭgaj ŝuoj, pluvvestaĵoj, kiuj kapablas nur ŝirmi kontraŭ nokta roso, manko de gantoj (jes, ankaŭ somere ili povas esti bezonataj), manko de taŭga kuŝsubaĵo, tro da ekipaĵo — ĉio ĉi kaj multo pli povas rezultigi etan inferon dum via migrado. Kaj la samon povas kaŭzi subita atako de kuloj, bovina kuriozeco, maltaŭga akompananto kaj mil aliaj faktoroj, kiujn eĉ la plej zorge planita migrado ne povas antaŭvidi.

Sukceso aŭ malsukceso multe dependas de taŭga ekipaĵo — tion vi jam komprenis. Sed taŭga ekipaĵo ne nepre signifas la plej novan, plej modan ekipaĵon, la plej multekostan. Tendoj, pluvvestaĵoj, jakoj, botoj faritaj por gronlandaj aŭ himalajaj ekspedicioj certe estas bonkvalitaj, fortikaj kaj zorge faritaj. Sed ĉu ili estas la plej taŭgaj por migrado unusemajna, eble perbicikle, sur Gotlando aŭ en Vestrogotio? Ankaŭ tiajn demandojn vi starigu al vi, antaŭ ol vi decidis pri taŭgeco de tio, kio dum semajno aŭ du kurbigos vian dorson kaj frotos viajn ŝultrojn.

Ne nur leteroj de plum-amikoj (3)

Unua florado de esperanta poezio komenciĝis preskaŭ tuj post la enmondiĝo de la lingvo, tiel ke jam en 1893 Antoni Grabowski povis redakti etan antologion de poemoj en esperanto, *La liro de la esperantistoj*. Unu el liaj propraj poemoj, *La tagiĝo*, edifa metafora kuraĝigo por la esperantistoj, restas ŝatata kiel kanto. Du el la fratoj de L.L. Zamenhof, Felikso kaj Leono, iom verkis poemojn. Inter fruaj poetoj, kiuj montris ian teknikan kompetentecon, kaj kiuj havis percepteble diferencigeblajn poeziajn personecojn, oni povas mencii, laŭ elekto neeviteble iom arbitra: Vasilij N. Devjatnin, kiu verkis proze kaj poezie, originale kaj traduke; Stanislav Schulhof, konata ĉefe kiel originala poeto, kvankam li ankaŭ tradukis el la ĉeĥa; Stanislaw Karolczyk, en kies unu originala poemaro oni trovas kelkajn poemojn, en kiuj li firme regas malfacilajn strofoformojn; Boris Mirski, milda satiristo. Tre rilata al nia nuna temo estas ankoraŭ amuza fabelo de Mirski pri kokino, kiu kredas, ke inkubatoro ne povas kovi ovojn kaj produkti sanajn kokidojn ... same kiel multaj homoj kredas, ke lingvo kreita kiel estis kreita esperanto, ne povas naski artverkojn.

Sed la plej bona poeto de la frua epoko estis, sendube, Edmond Privat, siatempe konata ekster esperantistaj rondoj: docento ĉe la universitato de Genevo, li verkis gravajn franc-lingvajn librojn pri historiaj kaj diplomaciaj temoj; pioniris pri popolklerigo kaj kooperativismo; aktivis pri la Ligo de Nacioj. (Kiel lernejanino mi legis verkon de Privat pri problemoj de mondpaco, kiam mi eĉ ne sciis pri la ekzisto de esperanto.) Lia biografieto pri Zamenhof estas nobla prozpoemo; lia verketo *Esprimo de sentoj en esperanto* estas tre valora eseo pri trafaj stilaj rimedoj; simile liaj malmultaj liriko estas vere poluritaj. Oni sentas malantaŭ ili la kriteriojn

de kulturhomo, kiu konas kelkajn eŭropajn poeziajn tradiciojn. La vortmuziko estas plaĉa, flua, delikata, eleganta; ne troviĝas ŝtopvortoj aŭ troaj tordiĝoj, sed ja troviĝas reala observado kaj kora sentemo.

La plej bonaj poemoj de tiu frua periodo klare pruvis, ke en esperanto oni povas verki versojn korektajn, koncizajn, laŭ la longaj tradicioj de eŭroplingvaj

lirikoj. La fruaj paĝoj de la *Esperanta antologio* ofte pensigas min pri la multaj kantaraj kaj lirikaraj, bonaj sed ne elstaraj, kiuj aperis en Anglujo dum la deksesa jarcento.

Okazis revolucio en la originala esperanta poezio, kiam debutis la tielnomita Budapeŝta Skolo, kies naskiĝon ni povas dati per la apero en 1921 de *Mondo kaj koro*, unua originala poemaro de Kálmán Kalocsay. Rapide sekvis *Preter la vivo* de Gyula Baghy en 1922. (Tiel iliaj nomoj hungare, sed ili kutime uzis la esperantajn formojn Kolomano kaj Julio.) Estis la fino de primitivismo kaj diletantismo.

Sekvantaj poetoj povis ĉerpi kriteriojn kaj ekzemplojn, ne nur el nacilingvaj literaturoj, sed el la esperanta literaturo mem.

Kalocsay kaj Baghy iasence

komplementis unu la alian. Kalocsay estis tre klera, poligloto, ĝis nun nia plej granda tradukisto; altnivele sukcesa en sia kariero kiel kuracisto; dediĉita ĉefe al literaturo kaj lingvistiko. Baghy estis relative neklera, scipovis nur esperanton kaj la hungaran; li estis aktoro, kies kariero estis ruinigita per la unua mondmilito; li havis pli boheman temperamenton, vivis ĉiam pli-malpli malriĉe; multe instruis esperanton kaj aktivis en la esperantomovado.

Kalocsay, sentante la bezonon de pli riĉa vortaro por altnivela poezio, kaj dezirante eviti en poezio kelkajn longajn kunmetaĵojn, enkondukis en esperanton manplenon da novaj vortoj, kiel laŭ la *Fundamento* mem li rajtis fari. Multaj liaj neologismoj prosperis, kelkaj estis mortnaskitaj. Dum la fruaj jaroj de la budapeŝta skolo senproportiaj protestoj kontraŭ tiuj neologismoj ŝajnis ilin pli gravaj ol la ege signifa fakto, ke jen aperis esperanta poeto tute malnaiva kaj matura, kies poemojn oni povus kompari kun tiuj de iu simila respekta poeto nacilingva.

Eĉ la foje monstra maldankemo kaj blindecoj de grupoj da esperantistoj, kaj dolora izolento, ne detruis la sindediĉon de Kalocsay. Meze de granda profesia okupiteco li montris krear energion gigantan. Liajn tradukajn verkojn ni konsideros aliloke. Liaj originalaj poemoj estis ĉefe tiuj en *Mondo kaj koro*, *Streĉita kordo* kaj *Izolo*, kiu lasta volumo plejparte pereis dum la dua mondmilito. (Finfine oni reprenis ĝin en 1977.) Volumeto, *Rimportretoj*, priskribas, ofte sprite, kvindek sep konatajn esperantistojn per formo ege strikta kaj facile monotoniĝa de la rondelo. Kalocsay tiel brile uzis la formon, ke ĉe li ĝi ne iĝis monotona.

Ĝuste priskribi la atingojn de Kalocsay postulus tutan libron. Inter liaj atingoj menciindaj tie ĉe estas, nur ekzemple: primovadaj edifaj poemoj, kiuj vere estas artverkoj, kiam, ekzemple, po kongreso en Helsinko Kalocsay verkis salutan poemon laŭ li aliteracia formo de *Kalevala* multajn tenerajn ampoemojn inter ili la longa *Maja idilio*, kiu majstre utiligas variajn strofoformojn por kapti lirikismon, pa-

sion, urĝon, ludemon, misteron de juna amo; en *Patrineco*, belega portreto, senteme tenera kaj komprenema pri vivospertoj laŭ virina vidpunkto, pri la misteroj de frua amo kaj unua gravediĝo; brila poemserio, sub la titolo *Ahasvero de amo*, kiu per priskriboj kaj dramaj monologoj montras, kiel edzo ankoraŭ amanta tamen malfidelas, poste pentas; kelkaj bonegaj poemoj en liberaj versoj, kiuj ne estas distranĉitaj prozaĵoj, sed poezio disciplinita, ŝparema, majeste vortmuzika; en *Kompatato*, potenca poemo pri religio kaj politiko, kies pensevoluado kaj komplekseco forte kontrastas kun la banala sloganado de multaj poemoj pri tiaj temoj.

Kalocsay havis tiun memsufiĉon, kiun kredeble oni preskaŭ ĉiam trovas ĉe vere grandaj artistoj: li perfektigis en izolo la artverkon, sendepende, memkritike; kaj li atendas, ke la leganto streĉu sin kaj saltu, se necese.

Baghy, pli pedagogia, malpli parnaseca, pli indulgas la nespertan poezileganton per poemoj iom pli simplajn, per refreĵoj kaj ripetadoj, per enhavo iasence malpli pure literatureca. Liaj verkoj tre taŭgas por iu, kiu deziras komenci studadon de la esperanta poezio. Sed ni ne subtaksu lian genion. Li regis multajn strofoformojn; liaj plej bonaj poemoj estas rektaj, ŝparemaj, drastaj; vivoplenaj estas liaj bildoj; li ofte tre bone sugestas, ne nur malpezajn emociojn — ĉar li estas ĉarma poeto de flirtado kaj de ŝercado — sed tragikajn, intensajn emociojn. Ni legu, ekzemple, lian dramecan monologon *Antaŭ la tribunalo*, en kiu junulino, hontoplena, rakontas kiel dommastro delogis ŝin kaj ŝi mortigis sian novnaskitan infanon, sed poste protestas kontraŭ nejusta, senkompata socia ordo, kiu severe punas la malpli kulpajn homojn; aŭ *Sangaj larmoj*, en kiu la videblaj ne suferoj de ekspluatata anamo (t.e. loĝanto de centra parto de Vjetnamio) venenas la plezuron, kiun li sentas antaŭ bela tropika pejzaĝo; *Interrompita romano*, pri juna ĉiesulino, kiu devas rezigni al simpatia junulo kaj deca amo por honte gajni sian panon; *Ivanĉjo*, pri naiva juna pacifisto, ekzekutita pro rifuzo de soldata devo; *Infanoj en la*

parko, kiu oblikve sed intense prilumas, pere de infanaj nekomprenoj, la profundan tragikon kaj moralan ironion de prostituado. Baghy estis grandparte poeto de sociaj protestoj, kiuj fontis nek el envio nek el dubaj dogmoj, sed el profunda kompato kaj karitato kaj aŭtentikaj vivospertoj.

Baghy speciale regis versajn dialogojn kaj originalajn eposojn. Multaj el liaj poemoj havas dramecajn kvalitojn, kaj li verkis multajn poemojn notinde taŭgajn por arta deklamado. Liaj poemkolektoj estas *Preter la vivo*, *Pilgrimo*, *La vagabondo kantas*; *Ĉielarko*, polurita kolekto de dek du fabeloj el dek du landoj, reverkitaj en diversaj

strofoformoj; *Aŭtuna foliaro*, lasta kolekto, en kiu troviĝas kelkaj interesaj eksperimentoj, ekzemple internaj eĥoj, kiujn Baghy nomas "ĉenrimoj".

Estiĝis tuta budapeŝta skolo, kies influo etendiĝis larĝe. Kune kun la granda esperantologo kaj leksikologo Gaston Waringhien Kalocsay preparis libron, *Parnasa gvidlibro*, kiu donas "ĉion, krom genio" por fariĝi poeto: informojn pri ritmoj, strofoformoj, rimuskemoj; rimvortaron ktp, kaj brilan Horaciecan versan eseon de Kalocsay *Pri arto poetika*. Tiu ĉi libro kredeble multe influadis inteligentajn esperantajn poetojn. Inter la budapeŝtanoj mem troviĝis almenaŭ unu alia vere granda poeto, Lajos Tárkony (pli frue Totsche), kies sola sed granda kolekto, *Soifo*, aperis nur en 1964. Tárkony regis

la soneton petrarkan kaj la iom epigraman mallongan poemon, sed unika en esperanto estas lia longa poemo, en multaj diversaj strofoformoj, *Okcidento*, en kiu li ame, klere, kun multaj vivaj bildoj, lertaj kontrastoj, subitaj surprizoj kaj epigrame trafaj resumoj skizas la kulturan historion de okcidenta Eŭropo. Bonaj estas ankaŭ kelkaj poemoj de Ferenc Szilágyi (kiu pasigis grandan parton de sia vivo en Svedio) kaj Imre Baranyai ("Emba"), poeto de sociaj protestoj, sed serioza ne nur en have, sed teknike.

Inter alilandaj poetoj, kiuj verkis pli-malpli sub la influo de la budapeŝta skolo, kelkaj el la plej menciindaj estas G.E. Maura, kiu en 1979 finfine demetis sian maskon de panamano kaj aperis kiel la alifake eminentega esperantisto Gaston Waringhien; N. Kurzens, poeto malmulte verkinta, sed forte, pri malgajaj sentoj; la unua meritplena poetino, Hilda Dresen; grava kaj ege individueca poeto E. Miĥalski, tre konscia pri la dialektiko de kontraŭoj, inter tiuj de viro kaj virino; kaj la franco Raymond Schwarz, humura kaj satira poeto kun versoj kaloĉaje poluritaj: poeto de vortludoj, fiŝercoj, komentoj pri homaj absurdaĵoj. Liaj kolektoj, *Verdkata testamento*, *La stranga butikoj*, *La ĝoja podio* kaj *Kun siaspeca spico!* donis multan plezuron al legantoj, inkluzive multajn, kiuj ne kapablus ĝui pli seriozajn verkojn; kaj liaj plej bonaj verkoj estas vere piroteknikaj virtuozaĵoj.

Longe daŭris la budapeŝta skolo kaj ĝia influo restas granda. Sed en 1952 aperis grava libro, *Kvaropo*, kiu signalis la debuton de la tielnomita "skota skolo", kiu mem en tiu volumo konfesis sian ŝuldon al Budapeŝto. La nova kvaropo konsistis el William Auld, John Dinwoodie, John Francis kaj Reto Rossetti.

William Auld estas ĝis nun kredeble la sola poeto, kiu povus rivali kun Kalocsay por la titolo de la plej granda esperanta poeto. Lia parto en *Kvaropo* jam montris grandan diversecon de temoj kaj rimodoj: de amuza, virtuoza onomatopea mimiko de ebrio, ĝis fortaj bildoj pri seksaj turmentoj kaj mondakuza realisma portreto pri la mizera, nehomiga vivo de laboristedzino en

aĉa kvartalo. Sekvis lia ĉefverko *La infana raso*; kaj poemaroj *Unufingraj melodioj* kaj *Humuroj*. Auld ĉiam havas ion por diri kaj ĉiam aplikas severe elpensitajn rimedojn.

John Dinwoodie estas kredeble ĝis nun la plej bona religia poeto en esperanto, kun kristala klareco kaj granda sincereco artlerte esprimitaj. Lia karitato kaj kompatio, ankaŭ la tenereco de liaj ampoemoj, pensigas ofte pri Baghy. John Francis prezentis sin en *Kvaropo* per longa poemo pri la evoluo kaj malapero de la kosmo, kun bildoj sciencfikciaj bele aranĝitaj en fluaj kvarversoj. Liaj mallongaj poemoj restas nekolektitaj. Reto Rossetti miksas frivolajn aŭ satiretajn poemojn kun elverŝoj de fortaj emocioj: li povas vortludi same pireteknike kiel Schwarz, sed ankaŭ verki tenere pri amo aŭ amare pri sufero. Rossetti ĝenerale brile kaj elegante trafas ĝuste tion, kion li kredeble celas. Liaj celoj estas kutime relative malgrandskalaj, sed en la dua kolekto, *Pinta krajono*, aperis *La jubilea eposo*, versa skizo pri la historio de la esperantomovado, kiu, eĉ sen muziko kaj scenoj de la prezentado en 1955 en Bolonjo, restas interesa, varia kaj kulture valora; kaj ege individueca filozofia poemserio *Mestizo de la mondo*.

Pli-malpli ligitaj al la skota skolo estas Marjorie Boulton, pri kiu la nuna verkanto ne kapabla skribi tre objektive, skribos nenion; kaj Albert Goodheir, kies unua volumo, *Merlo sur menhiro*, donas esperojn pri vere granda talento sendependa. Liaj poemoj ofte havas kristalan klarecon, sed la klarecon de lago tre pura kaj profunda.

La akceptita temino "la skota skolo" estas iom misinforma: Rossetti estas sviso loĝanta en Britio; Boulton estas anglino; Goodheir estas nederlanddevena.

Oni rajtas ami aŭ malami la oblikvaj, formesplorajn, elvokivajn metodojn de kelkaj nuntempaj poeziaj specoj; sed se nuntempa lingvo ne povas adaptiĝi al tiaj metodoj, ĝi ne estas plene adekvata por nuntempaj seriozaj poetoj. Oni ja ne povas nur senĉese imiti eĉ la plej belajn modelojn. Sed jam ekzistas esperanta poezio, kiun oni povus nomi modernisma. Jam en 1914

N. Borisov tradukis kelkajn tiamaĵn rusajn futuristajn poemojn. Sed en 1956 aperis vere tre grava verko de Auld, *La infana raso*, grandskala filozofieca poemo, influita per la metodoj de T.S. Eliot kaj Ezra Pound: ekzemple bildoj vivaj, sed kies kunligitecon oni devas mem esplori; eksperimentaj uzoj de vortoj, ekzemple signifoplenaj vortludoj kaj tipografiaj neordinaraĵoj; kompleksaj aludoj. Aliaj poetoj, kiuj uzas draste modernajn rimadojn, estas Baldur Ragnarsson, kiu uzas multajn simbolojn, metaforojn, imagojn strange interrilatajn; Sylla Chavez, kun iom hipnotaj liberaj versoj; kaj, debutinte nur en 1972 per volumo *Vojo kaj vorto*, Roberto

Passos Nogueira, kiu verkas originalajn poemojn laŭ tre eksperimentaj metodoj — ekzemple vortludoj, bizaraj kunmetaĵoj de ideoj, rompigitaj frazoj ktp. — kaj kunlabore kun Socorro Sampaio tradukis el multaj konataj poetoj, ekzemple Brecht, Dylan Thomas, T.S. Eliot, Pound, Neruda. Edwin de Kock ne estas tiel tuj-videble kaj draste eksperimenta, sed liaj poemoj estas riĉe pensigaj en have kaj teknike.

Alian aspekton de la uzado de lingvo ĉe la malfacilaj limozonoj de lingvaj ebloj donas rimarkinda volumo, *La libro de amo*, konsistanta el la Sekretaj sonetoj de Peter Peneter, kiu pritraktas normalan, sanan kaj feliĉan amrilaton inter du gejunuloj, ĝis la unua ido estas preskaŭ preta

naskiĝi; kaj kolekto de tradukoj, parodioj kaj originalaĵoj de Georgo Peterido Peneter, kiuj pritraktas multajn tre diversajn kaj foje perversajn aspektojn de la seksa vivo. Peter estis probable Kalocsay, kvankam li neniam plene konfesis tion, kaj Peterido estas Waringhien. En iu ajn lingvo *La libro de amo* estus raraĵo. Ĝi trovas rimedojn por priskribi fiziologiajn intimaĵojn de la seksa vivo kun tenero, foje humuro, kaj varieco; certe estetikite tre sukcese, kvankam tia libro ne estas por ĉies gusto.

La nuna ĉapitro celas pritrakti nur kelkajn plej signifajn verkojn kaj verkistojn; sed oni devas klare kompreni, ke ili ekzistas en kadro de multaj pli vastaj perspektivoj: ekzistas multaj bonaj minoraj poetoj esperantaj, kaj estas ofte malfacile difini minorecon. Nur kelkaj inter multaj menciindaj estas: Eli Urbanová, kiu aparte mastras sapfajn strofojn; Nikolai Hohlov, grava lirikisto; L.N. Newell; A.D. Foote, kies fakte tre originalan kaj potencon talenton tragika malsano malhelpis plene evoluiĝi; Poul Thorsen, eble ĉefe pensiga humoristo, sed ankaŭ kun lirika talento; Aldo di Giorgi, talento eble ankoraŭ evoluonta el interesaj komencoj; Miyamoto Masao. Mi mem eble morgaŭ farus iom alian liston, kaj alia verkisto certe farus.

Plurajn esperantajn poemojn oni jam riĉigis per muziknotoj. *Esperanta antologio* estas certe ĝis nun la plej bona antologio de esperantaj originalaj poemoj; sed multaj aliaj malgrandaj antologioj ekzistas. Recitadoj de poemoj estas ne malofte partoj de kulturaj esperantaj eventoj; kaj la Magnetofona servo de UEA vendas multajn sonbendojn de poetoj, kiuj laŭtlegas la proprajn poemojn. La originala poezio en esperanto estas jam matura literatura fako. De longe ne plu temis pri pri nura provado de lingvo per diversaj formoj sed poezio tute sendependa aŭtonomia, kiu proponas ior legindan por ĉiuj poeziamantoj ekde tiuj, kiuj deziras melodiajn simplajn korelverŝojn aŭ pikanajn epigramajn komentojn pri la vivo, ĝis tiuj, kies defieme aktiva pensoj preferas lukti kun la plej kriptaj simboloj kaj elipsoj de la avantgardo.

(Daŭrigota)

Här kommer några rader om klubbar

Som en följd av informationsverksamheten i höstas i **Göteborg** kunde den 5, 6 och 7 en intensivkurs i esperanto sätta i gång. Under 19 timmar kunde deltagarna lära sig esperanto. 21 deltagare blev lockade till denna kurs.

Den 6, 7 och 8 mars upprepades kursen, denna gång med 26 deltagare (11 från decemberkursen som ville läsa vidare). Båda kurserna använde sig av läroboken "Ek!", som visade sig lämplig för denna studieform.

Bland deltagarna var påtagligt många lärare.

Den 26 april var det dags för en tredje omgång, en komplettering för deltagarna i de två tidigare kurserna.

Men även klubbverksamheten fungerar bra i Göteborg. Vi har fått veta att Göteborgs Esperantoförening hade sin sedvanliga vårfest den 5 april med trubaduren Claes Olsson som särskilda gäst. Efter ordförande Erik Johanssons välkomstord följde ett diavisningsprogram av Ingvar Eriksson från Falköping, som visade bilder från Japan.

Esperantoföreningen i **Alingsås** hade årsmöte den 25 mars. Efter de sedvanliga årsmötesförhandlingarna presenterade Sven Hallberg ett band med sin musisering av Claes Adelskölds musik till *La Espero*. Han hade komponerat denna musik till interparlamentariska kongressen i Rom 1891, där den också framfördes. Adelsköld var medlem av Svenska Vetenskapsakademien och av riksdagen. Han var intresserad av esperanto och brevväxlade flitigt med Zamenhof.

Nu var det **Falköpings** tur att fira 50-årsjubileum. Inte staden, utan esperantoföreningen. Det gjorde man den 16 maj på restaurang Bredablick. Några rapporter har ännu inte hunnit komma till *La Espero*, men på programmet fanns medverkan av Roland Grehn och Lennart Åberg. Grattis till jubileet!

Södra distriktet har i år haft sitt årsmöte i Lund. Man har kunnat konstatera en stor verksamhet hos medlemsklubbarna, med kurser och utställningar.

I början av mars ordnade

JESÖNE

esperantoklubben i **Västerås** ett helt eftermiddagsprogram med olika aktiviteter under mottot "Esperanto som försvarare av de små kulturerna".

Hörsalen var fylld till sista plats och mer ändå. Kaj Stridell förklarade för de närvarande ändamålet med esperanto och hur stora språk försöker kväva de mindre. Därefter intog "Jösses pojkar" scenen med sina sånger.

"Valet av" blir "Det gäller"

"Gamla" broschyrer blir som nya, när man gör om dem lite grand. Även Esperantoförbundets broschyrer förändras. Kommer du ihåg den som hette *Valet av internationellt språk är en fråga om jämlikhet*? En del blev retade av ordet 'jämlikhet' på framsidan, så den broschyren har nu fått namnet *Det gäller att förstå varandra* och nya illustrationer. Texten i övrigt är i stort sett oförändrad.

"Lyxbroschyren" *Esperanto idag* tog slut i höstas, men samma broschyr finns fortfarande, fast i ett annat utförande. Den är på 16 sidor i formatet A5. Innehållet är bara lite uppfräschat; även illustrationerna är desamma.

Helt ny är broschyren *Ordpuskel*, med underrubriken "En gissningslek som visar strukturen hos det regelbundna språket esperanto". Denna broschyr har Ingvar Schoultz tagit fram för sina föredrag i Stockholmskolor

och befinner sig fortfarande på "teststadiet". Erfarenheterna av dess användning är mycket goda.

På ett lekfullt sätt får den som läser broschyren reda på esperantos uppbyggnad. Broschyren är på 12 sidor, helt enkel. Den kommer säkert att få ganska stor spridning med tiden.

SEJU-möten roar de unga

SEJU-bladet *ktp* brukar hinna förre med rapporter om vad SEJU gör. Här kommer i omtryck Johans rapport om den senaste SEJU-träffen:

"Här har ni en nybliven esperanto-entusiast, och vad som fick mig till det var träffen i Västerhaninge. Det började på fredagseftermiddagen, när vi kom fram till Lidakyrkan, där vi tjugotalet ungdomar skulle tillbringa helgen. *La ejoj* var fina, det fanns en lek-gymnastiksal, ett mysloft med kuddar och i övrigt stora utrymmen som kom väl till pass när vi lekte, t ex "sardinen".

Större delen av första kvällen gick åt till att grunda *La ranetoj*, Esperantoungdomens Stockholmsförening. Resten av kvällen fördrevs med lek. Genom en av lekarna lärde jag mig ett tialt esperantoglosor.

På lördagsförmiddagen gjorde vi en promenad till Västerhaninge affärscentrum för att handla mat, som vi sedan själva lagade till, när vi kom tillbaka till kyrkan. Disken ordnades upp genom ett rättvist schema vi lagt upp i förväg. Efter maten spelade vi rundpingis och ägnade oss åt en del andra lekar. På kvällen fick man visa sina skådespelartalanger när vi hade levande scharader; då framfördes t ex "Åsa Bodén som punksångerska" och "En romans mellan en droppe vigvatten och en klunk Explorer i magen på en skåpdrickande påve". På natten var de flesta uppe och firade sommartidens ankomst. Men båda nätterna ägnades åt en hel del

annat också. En höll på att bli av med sin skäggstump, när den frivilliga barberarkären var ute på aktion. När detta inte lyckades, fick andra offra tofsar av hår och skägg, en del i sömnen. Somliga vaknade med tandkräm på näsan, men man kunde även vakna av knäckebrödssmulor i sovsäcken. Enligt en human överenskommelse skonades dock alla första-gångare.

Nästa dag delade vi ut flygblad i bostadshusen runtomkring. Vid gudstjänsten presenterade prästen oss för församlingen. Innan avskedet, som närmade sig med skrämmande steg, lekte vi "näsa" och "terräng-blindbock" i ett landskap av en massa kuddar och madrasser. När vi skildes, var det nog med beklagan hos de flesta. Men många av oss kommer att träffas igen på nästa SEJU-träff!

Johan

Fler givare till EsperantoCentro

I *La Espero* 7/8 1980 publicerades en lista med bidragsgivare till EsperantoCentro. Men många fler har tyckt bra om idén att skaffa en lokal centralt i huvudkommunen, så bra att de skänkt en slant till SEF för ändamålet. Här nedan följer en komplettering på den första listan:

Gurli Nylin, Uppsala
Malte Smith, Kävlinge
Valfrid Sandén, Bromma
Karin Sehlstedt, Johanneshov
Västerås Esperantoklubb
Adolf Vestman, Björna
Elna Jansson, Trångsund
Tore Johansson, Kalmar
Dalarnas Esperantodistrikt
Helge Lindqvist, Karlskoga
Sten Svenonius, Malmö
Erik Brenander, Kvänum
Hj. Örtenblad, Ljungaverk
Vera Wahlberg, Stockholm
Jan Zetterqvist, Västerås
Kumla Esperantoförening
Gertrud o Torsten Lund, Malmö
Oscar Holm, Lund
N.A. Eriksson, Kristinehamn
Helsingborgs E-förening
Curt Berg, Vällingby
Karin Strandberg, Lund
Henry Almar, Udddevala
Nils Johansson, Norrköping
Estrid Lind, Krylbo
Erik Grahm, Södertälje
Lidköpings Esperantoklubb
Sven G. Berlin Halmstad

Nils Olsson, Höör
Bo Petersson, Nynäshamn.

Till alla ett hjärtligt tack för en ny och trevlig lokal i centrum av Stockholm!

Klubo Cent lockar fler

Det är trevligt med alla medlemmar som tänker på Esperantoförbundet och **Klubo Cent** även utan påstötning. Vi kan igen rapportera en hel lista med betalande **Klubo-Cent**-medlemmar. Fram till mitten av maj har följande betalningar kommit:

Harald Andersson, Hällefors
Anna Ekbohm, Boden
Torsten Farm, Sundsvall
Edvin Karlsson, Borås
Kristinehamns Esperantoklubb
Estrid Lind, Krylbo
Bror Lindström, Vattholma
Gertrud o Torsten Lund, Malmö
Erik Lundvall, Borlänge
Gunnar Mattsson, Skövde
Malte Smith, Kävlinge
Jan-Olof Svensson, Tidaholm

Hildur Södergren, Borlänge
Uppsala Esperantoförening
John Wik, Kalmar

Till alla ett hjärtligt tack! **Klubo Cent** består av medlemmar i SEF som vill stödja förbundet ekonomiskt genom en frivillig avgift à 100 kronor, utöver sin ordinarie avgift. Man blir "medlem" genom inbetalning av 100 kr till postgiro 20 12-3, Esperantoförbundet.

Ne plu estas inter ni

En Gotenburgo mortis **Tage Sjöholm** en la aĝo de 75 jaroj.

La malnovaj esperantistoj bone konis lin. Li estis unu el la fondintoj de la klubo de Lidköping en 1930, kaj li restis membro de tiu klubo dum pli ol 50 jaroj.

En Falun forpasis **Emanuel Kull**, bone konata esperantisto. Li ekinteresiĝis pri esperanto en la 1920-aj jaroj. Li helpis al SEF ekonomie per oftaj tomboloj. Loke kaj regione li estis unu el la gvidantoj.

PERSONE

Ankaŭ poŝtmarko signifas multon

Letero signifas multon, diras la ŝtata poŝta administracio por stimuli nin korespondi pli multe. Sed ankaŭ poŝtmarko povas esti signifa. Mi ne pensas pri la valoro, kiun iu poŝtmarko povas havi por tiuj, kiuj kolektas poŝtmarkojn, ĉar tiakaze maloftaĵo povas esti valora havaĵo.

Ne, mi pensas pri okazo dum miaj ferioj en Granda Kanario, kiam mi volis sendi gravan leteron hejmen al Svedio. Ilustritajn poŝtkartojn kaj poŝtmarkojn por ili oni kutimas vendi en la hoteloj. Mi provis aĉeti markon por letero en mia hotelo. Sed ne

troviĝis; "nur morgaŭ" oni diris. La postan tagon ankaŭ ne troviĝis markoj.

Konatulo informis, ke en la vendeja centro "2002" oni vendas poŝtmarkojn. Mi iris tien. Bedaŭrinde ili ne troviĝis. Oni indikis al la poŝtoŭficejo. Post la tagmanĝa paŭzo mi migris tien. Kun ĝojo mi ekvidis la ŝildon "poŝtmarkoj", apud kiu sidis oficisto kaj cerbumis. Sed ho ve! Li ne vendis markojn dum la posttagmezo.

La trian tagon mi eksciis, ke la poŝto havas filion proksime al mia hotelo kaj mi iris tien. Sed ĝi estis fermita. Ĉu eble, mi pensis, ĉi tiu estas malfermita en la posttagmezo? Pli malfrue en la tago mi revenis, sed ankaŭ tiam ĝi estis fermita.

La kvaran tagon en la mateno mi iris al la poŝtoŭficejo kaj fine mi rajtis aĉeti poŝtmarkojn. Plej gravas ne kapitulacii. Ankaŭ poŝtmarko povas signifi multon! Neniam perdu la esperon!

Ulf Ribers

TABULO

En Rostock loĝas Mares, kiu vizitas la 10-an klason de la lernejo (ŝi estas 16-jara). Dum sia libera tempo ŝi multe legas, desegnas, migras kaj ludas gitaron. Krome ŝi ŝatas aŭskulti muzikon, kaj modernan kaj klasikan. Se vi estas samaĝa, skribu al ŝi. La adreso estas: Mares Linke, Wallensteinstr. 1, DDR-25 Rostock.

Nova klubo en la milionurbo Sverdlovsk ĉe la Uralo serĉas internaciajn kontaktojn. Skribu al Galina Goreckaja, pk 287, Esperantoklubo, SU-620145 Sverdlovsk, Sovetunio, kaj gratulu.

Ne ĉiun tagon 20-jara belgo turnas sin al La espero kun anonco pri korespondado. Daniel Norga estas belgo, ĝuste nun soldatservanta. Kutime li laboras ĉe poŝtoŝtanco. Li ŝatas vojaĝi kaj ŝatus scii pri la eblecoj fari tion en Svedio. Lia adreso estas: Daniel Norga, 18 rue Tivoli, B-4821 Dison, Belgio.

Sporto, turismo, muziko - pri tio interesiĝas la 27-jara pola studento Hemperek Wieslaw, ul. Staszica 11/50, Łeczna, Pollando. Skribu al li!

Wendy Heller verkas biografion de Lidia Zamenhof. Se vi havis iam kontakton kun ŝi aŭ Zamenhof aŭ memoras ion pri ŝiaj vizitoj al Svedio, informu la aŭtorinon pri tio. La adreso estas: Wendy Heller, Box 100, Temple City, California 91780, Usono.

Jen denove iranano, kiu serĉas korespondantojn. H. Rafio, Narmak, Samanjan, Str. Ferdos, Str. Squire, Nu. 95, Nu. 106, Tehran, Iran.

Gesinjoroj A. Hesami, P.B. 34-164, Tehran 13, Irano, atendas leterojn de svedaj geesperantistoj.

16-jara iranano volonte interŝanĝus karikaturojn, gazetajn kaj fotojn. Skribos pri islamo kaj kulturo de Irano. Mohamado R.S., St. Piruzi, St. Dahomfarvardin, Ave. Ferdosi no. 4, Tehran 17, Irano.

15-jarulino pola, kiu interesiĝas pri biologio, poŝtmarkoj kaj muziko, serĉas samaĝajn svedajn korespondantojn. Agnieszka Glogowska, Z.S.R. Miłtne, PL 08-400 Garvolino.

Ankaŭ bulgarioj ŝatas svedojn kaj deziras korespondi kun ili, ekz. la 33-jara geedza paro Sonja kaj Leonid Senj, kv. "Pismans" bl 79, vh "B", ap. 17, Veliko Tirnovo, Bulgario.